

DOM

Avsagt: 29.08.2016

Saksnr: 16-064995MED-OTIR/05

Rettens leder: Tingrettsdommer Heidi Heggdal

Meddommere:

Sigve Malmo
Aud Inger Haugland

Den offentlige påtalemyndighet

Politiadvokat Ragnvald Brekke

mot

Frank Evertsen

Advokat Knut Thomas Berge

DOM

Frank Evertsen, er født 06.08.1966 og bor i Øvre Stølsli 23, 2953 Beitostølen.

Ved tiltalebeslutning utferdiget av Statsadvokatene i Oslo den 12.april 2016 er han satt under tiltale ved Oslo tingrett for overtredelse av

I Straffeloven (1902) § 166 første ledd

for å ha avgitt falsk forklaring til noen offentlig myndighet i tilfelle hvor forklaringen var bestemt til å avgi bevis

Grunnlag:

I perioden fra september 2009 til og med april 2013, i forbindelse med søknad om legeautorisasjon til Statens Autorisasjonskontor for helsepersonel (SAK) og i senere korrespondanse, avga han beviset uriktige opplysninger om at han var utdannet lege ved Vilnius Universitet, og at han hadde arbeidet som lege i 2¹ år. Som underlag for sine påstander sendte han følgende forfalskede eller ettergjorte dokumenter til SAK:

- 10.9.2009 søkte han om autorisasjon som lege i standards søknadsskjema. Vedlagt søknaden fulgte
 - Kopi av Bachelordiplom med karakterer,
 - Kopi av oversettelse av bachelordiplom,
 - Kopi av medisinsk lisens.
- Etter at SAK 23.9.2009 etterlyste dokumentasjon på yrkeserfaring som lege og bekreftelse fra Litauiske helsemyndigheter på at han hadde godkjenning som lege (CCPS), sendte han den 12.5.2010 brev med slik dokumentasjon.
- I e-post av 21.6.2010 opplyste SAK at de kun hadde mottatt et anbefalingsbrev og ingen CCPS fra Helsemyndighetene i Litauen, og at de heller ikke hadde mottatt arbeidsattester for de siste fem årene.
- I brev av 27.7.2010 etterpurte SAK opplysninger etterspurt i brev av 23.9.2009, og ga Evertsen frist til 15.10.2010.
- I brev av 12.12.2010 til SAK oversendte Evertsen bekreftelse fra Helsedepartementet i Litauen på at han har rett til å drive medisinsk praksis i Litauen og en attest på at han hadde jobbet som lege ved Vilnius Universitetssykehus i perioden 2. juni 1997 til og med 29. mai 1999 med en månedslønn på 580 Lit.

¹ Rettet av aktor under hovedforhandlingen

- I brev av 10.2.2011 etterlyste SAK CCPS med frist 1.5.2011. I e-post av 10.5.2011 ba SAK Evertsen om at han måtte få Helsedepartementet i Litauen til å sende en CCPS direkte til SAK.
- Den 30.08.2012 sendte Evertsen brev til SAK med en forfalsket/ettergjort CCPS.
- Den 6.9.2012 ga SAK Evertsen legeautorisasjon i Norge.
- Etter at SAK av eget initiativ valgte å sjekke Evertsens utdanningsbakgrunn, og etter at SAK fikk bekreftet at bl.a. omtalte diplom ikke var utstedt av Vilnius Universitet, og at andre aktuelle dokumenter ikke var utstedt av Ministry of Health of the Republic of Lithuania, tilskrev SAK Evertsen i brev av 14.3.2013 med varsel om omgjøring av vedtak om autorisasjon som lege.
- Den 1.4.2013 skrev Evertsen brev til SAK og leverte dokumentasjon i form av en ny bekreftelse utstedt av Faculty of Medicine, Vilnius Universitet 27. mars 2013. Evertsen forklarte at han selv hadde vært i kontakt med Universitet i Vilnius, samt relevant autorisasjonsmyndighet i Litauen, og skrev også at 'SAK har mottatt bekreftelse fra Universitet direkte pr e-post, med kopi til undertegnede, hvor universitet bekrefter min utdanning'.

II Straffeloven (1902) § 182 første ledd annet straffalternativ

for i rettsstridig hensikt å ha benyttet som ekte eller uforfalsket et ettergjort eller forfalsket offentlig dokument

Grunnlag:

I perioden som nevnt i post I i forbindelse med søknad om legeautorisasjon til Statens autorisasjonskontor for helsepersonell, benyttet han de der nevnte falske og/eller ettergjorte offentlige dokumenter.

Hovedforhandling ble holdt 23 og 24.08.16. Tiltalte møtte og erkjente seg skyldig etter tiltalebeslutningen.

Retten mottok forklaring fra 6 vitner, og det ble foretatt slik dokumentasjon som framgår av rettsboken.

Aktor la ned påstand om at tiltalte dømmes i samsvar med tiltalebeslutningen til fengsel fengsel i 75 dager hvorav 30 dager gjøres betinget med prøvetid på 2 år. Videre nedla aktor påstand om at tiltalte fradømmes for alltid retten til å være trener for idrettsutøvere og at han dømmes til å betale saksomkostninger etter rettens skjønn.

Forsvarer la ned påstand om at tiltalte frifinnes, subsidiært at han anses på mildeste måte.

Rettens vurdering

1. Faktum

Tiltalte er utdannet fysiolog fra Norges Idrettshøyskole. Han tok avsluttende eksamen i 1993. Tiltalte søkte høsten 1990 om tillatelse til å følge undervisningen og ta eksamener som inngikk i medisinstudiets 1. avdeling ved Universitet i Oslo og ble gitt tillatelse til dette. Han tok ingen eksamener. Tiltalte påbegynte også en doktorgrad i fysiologi, men fullførte ikke denne.

I perioden 1998-2002 var tiltalte engasjert av Olympiatoppen for å bistå i forskjellige prosjekt, herunder høydetreningsprosjekt. Tiltalte var også trener for løperen Marius Bakken og Bakkens daværende kjæreste, Susanne Wigene. Sommeren 2002 var det en del artikler i pressen om at Bakken og Wigene hadde fått jerninjeksjoner av tiltalte. Jerninjeksjonene førte til jernforgiftning hos de to utøverne og medførte også at de presterte dårligere i en periode. Tiltalte ble kritisert i pressen for praksisen og Olympiatoppen avsluttet samarbeidet med tiltalte.

På ett eller annet tidspunkt før juni 2008 skaffet tiltalte seg forfalsket dokumentasjon (karakterutskrift og diplom) på at han i perioden 1991-1997 hadde gjennomført medisinstudiet ved Universitetet i Vilnius. Tiltalte opplyste i retten at han skaffet seg dokumentene i Vilnius i 1999-2000. Han skaffet seg også forfalsket dokumentasjon på at han hadde legelisens fra Litauen. Disse dokumentene ble vedlagt hans søknad om autorisasjon som lege av 10.09.09 til Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK).

SAK etterlyste i brev av 23.09.09 dokumentasjon på yrkeserfaring i løpet av de siste 5 år og Certificate of Current Professional Status (CCPS) fra litauiske helsemyndigheter. Tiltalte svarte den 05.05.10 og vedla et anbefalingsbrev som bekreftet at han hadde vært ansatt ved et Litauisk sykehus som radiolog. Anbefalingsbrevet var også forfalsket.

SAK gjorde i epost av 21.06.10 tiltalte oppmerksom på at anbefalingsbrevet ikke var den dokumentasjon de hadde etterspurt og at CCPS og dokumentasjon på arbeid de siste fem år fortsatt måtte fremskaffes. Den 27.07.10 sendte SAK et nytt brev der nevnte dokumentasjon igjen ble etterlyst.

Tiltalte svarte SAK i brev av 12.12.10. Han vedla bekreftelse fra Helsedepartementet i Litauen på at han hadde jobbet selvstendig som allmennlege i Litauen og har han hadde rett til å drive medisinsk praksis. Videre fremla han bekreftelse på at han hadde jobbet som allmennpraktiserende lege ved Vilnius Universitetssykehus i perioden fra og med 02.06.97 til og med 29.05.99, med en gjennomsnittlig månedslønn på LT 580. Dokumentene var forfalsket. Tiltalte opplyste videre følgende i brevet:

Min turnus ble gjennomført på sykehuset Sv. Jokubo Ligonine i Litauen. Jeg har imidlertid mistet/forlagt min attest og har dessverre ikke vært i stand til å finne dokumentet. Sykehuset har også i mellomtiden blitt lagt ned, og det har derfor vært umulig å gå utstedt ny attest.

SAK etterlyste i brev av 10.02.11 nok en gang CCPS og gav frist til 01.05.11 med å fremlegge dokumentasjon. I epost av 10.05.11 ble tiltalte bedt om å kontakte Helsedepartementet i Litauen og be om at CCPS ble sendt direkte til SAK.

Den 30.08.12 sendte tiltalte en forfalsket CCPS til SAK og ba om at søknaden ble behandlet. Den 06.09.12 gav SAK tiltalte legeautorisasjon i Norge.

I brev av 14.03.13 varslet SAK tiltalte om omgjøring av legeautorisasjonen med den begrunnelse av den dokumentasjon som var sendt inn ikke var utstedt av de myndigheter som var oppgitt. Tiltalte hevdet i brev av 01.04.13 at opplysningene SAK hadde innhentet var uriktige. Han vedla bekreftelse fra Vilnius Universitet, medisinsk fakultet, på at han hadde vært student ved universitetet. Også dette dokumentet var forfalsket.

SAK omgjorde vedtaket om autorisasjon som lege den 06.05.13. SAK anmeldte samme dag saken til Østre Slidre Politikammer. Østre Slidre politikammer oversendte saken til Oslo den 23.08.13.

Politiet foretok ransaking i tiltaltes bolig i forbindelse med at politiet etterforsket konkurssaker der tiltalte var involvert. Under ransakingen fant politiet en mengde reseptbelagte medisiner, herunder mange forskjellige typer astmamedisin, adrenalin injeksjonsvæske, kortison injeksjonsvæske, Voltaren injeksjonsvæske og B12 (jern)-injeksjonsvæske. Videre ble det beslaglagt en mengde homeopatiske produkter. Det ble også funnet en ampull merket Gentropin, som ved analyse viste seg å inneholde veksthormoner. De reseptbelagte medisinene hadde tiltalte tatt ut ved flere apotek.

Tiltalte har forklart, og retten legger til grunn, at medisinene skulle brukes i hans arbeid med idrettsutøvere ved Magnat Senter, der tiltalte testet ulike typer astmamedisin på utøverne for å se hvilken medisin som virket best.

Etter at siktelse ble forkynt for tiltalte den 17.03.16, inngav tiltalte en anmeldelse mot tre navngitte personer og en ukjent for dokumentfalsk, utpressing, trusler, hacking av epostkonto mm. Han fastholdt at han hadde de kvalifikasjoner han hadde dokumentert.

2. Skyldspørsmålet.

Tiltalte har erkjent straffeskyld i henhold til tiltalen. Tiltaltes skylderkjennelse sammenholdt med de dokumenter som har blitt oversendt fra tiltalte til SAK i forbindelse

med hans autorisasjonssøknad og som er beskrevet ovenfor, beviser utover enhver rimelig tvil at tiltalte har forholdt seg som i beskrevet i tiltalen. Han har dermed avgitt falsk forklaring ved flere anledninger til SAK, der han hevder å ha den nødvendige utdanning og praksis for å kunne få autorisasjon som lege i Norge. Forklaringen er dokumentert med falske dokumenter.

Retten er videre overbevist om at tiltalte har handlet med viten og vilje. Retten viser til at tiltalte over en periode på tre år har sendt inn stadig nye falske dokumenter til SAK og fastholdt at han var kvalifisert til å bli autorisert som lege. Retten viser også til tiltaltes skylderkjennelse.

Etter dette dømmes tiltalte i samsvar med tiltalebeslutningen for overtredelse av straffeloven § 166 første ledd (post I) og straffeloven § 182 første ledd (post II).

3. Straffeutmåling

Tiltalte er funnet skyldig i ved flere anledninger over en periode på tre år å ha avgitt falsk forklaring og ha benyttet forfalskede dokumenter for å oppnå autorisasjon som lege. Tiltalte har vist sterkt forbrytersk forsett over flere år.

Det fremgår av rettspraksis at overtredelse av straffeloven (1902) § 166 første ledd og straffeloven (1902) § 182 første ledd annet straffalternativ som hovedregel medfører ubetinget fengsel. Som eksempel viser retten til dom i Agder lagmannsrett (LA-2005-7881). En tidligere ustraffet mann ble dømt til fengsel i 90 dager hvorav 21 dager ubetinget for å ha sendt inn falske kopier av vitnemål der tre karakterer var endret for å oppnå sertifikat som dekksoffiser.

Retten finner det også skjerpende at tiltalte har benyttet forfalskede dokumenter for å oppnå autorisasjon som lege. Allmennpreventive hensyn tilsier en streng reaksjon. Retten er enig med aktor i at samfunnet har et absolutt behov for at autoriserte leger har den nødvendige faglige bakgrunn. Retten finner det videre skjerpende at tiltalte benyttet legeautorisasjonen til å få ut en mengde reseptbelagte medisiner og benyttet medisinen på idrettsutøvere ved Magnat Senter.

I formildende retning skal det legges vekt på at tiltalte har erkjent straffeskyld, jfr. straffeloven (2005) § 78 f. Retten finner imidlertid at skylderkjennelsen bare kan få begrenset betydning for straffeutmålingen, fordi den kom kort tid forut for hovedforhandlingen. Skylderkjennelsen har hatt en viss prosessøkonomisk effekt i det hovedforhandlingen ble gjennomført på 2 dager i stedet for 4 dager, men skylderkjennelsen har hatt liten betydning for etterforskningen. Retten viser i den forbindelse at så sent som i mars 2016 sendte tiltalte en anmeldelse til politiet som inneholdt en del nye opplysninger

og hvor han fortsatt fastholdt at han hadde de nødvendige formelle kvalifikasjoner for å få legeautorisasjon.

Det er på det rene at det gikk tre år fra anmeldelsen til tiltalte ble tatt ut. En gjennomgang av dokumentet som viser hendelser i etterforskningen, sammenholdt med etterforskers forklaring for retten, viser at SAK anmeldte saken i mars 2013. Tiltalte ble første gang avhørt den 06.08.13. Saken ble oversendt til Oslo den 23.08.13 og i mars 2014 igangsatte Oslo politikammer etterforskning i saken. Det har blitt fremsatt rettsanmodning til litauiske myndigheter og begjært utlevering av dokumenter, samt avsagt kjennelse om utlevering av dokumenter. Etter rettens oppfatning har etterforskningen hatt den nødvendige fremdrift, bortsett fra et halvt års tid etter at saken ble overført til Oslo. Retten finner dermed ikke at det foreligger brudd på EMK art 6 nr. 1, men tidsforløpet får likevel en viss betydning for straffeutmålingen.

Aktor har gitt tiltalte en forhåndsuttalelse om hvilken påstand som vil bli lagt ned dersom tiltalte erkjenner straffeskyld. Aktor har i samsvar med denne forhåndsuttalelsen nedlagt påstand om at tiltalte dømmes til fengsel i 75 dager, hvorav 30 dager gjøres betinget.

I utgangspunktet mener retten at aktors påstand er for mild. Retten viser til ovenfor nevnte dom fra Agder lagmannsrett, som retten anser som en mindre alvorlig overtredelse enn den tiltalte har gjort seg skyldig i. Retten viser spesielt til at tiltalte over en periode på tre år vedvarende har opprettholdt sin falske forklaring og flere ganger i perioden har sendt inn nye forfalskede dokumenter til SAK. I tillegg kommer det farepotensialet som ligger i å utgi seg for å være lege uten å ha de nødvendige kvalifikasjoner. Når retten likevel finner å tiltale aktors påstand, er det fordi retten har kommet til at tiltalte må fradømmes retten til å være trener for idrettsutøvere for alltid og at den samlede straff dermed ivaretar både allmennpreventive og individualpreventive hensyn.

4. Rettighetstap

Aktor har nedlagt påstand om at tiltalte må fradømmes retten til å trene idrettsutøvere for alltid.

Etter straffeloven (2005) § 56 første ledd b) kan rettighetstap idømmes for fremtiden når det er begått en straffbar handling som viser at vedkommende er uskikket til eller kan misbruke en aktivitet og allmenne hensyn tilsier det.

Etter straffeloven § 58 kan rettighetstapet ilegges på ubestemt tid når særlige grunner tilsier det.

Retten har funnet bevist at tiltaltes straffbare handlinger viser at tiltalte er uskikket til og kan misbruke sin posisjon som trener for idrettsutøvere dersom han får utøve slik aktivitet.

Retten har ved sin vurdering lagt vekt på at tiltalte over en periode på tre år har fastholdt at han hadde formelle kvalifikasjoner som lege over SAK og har sendt inn stadig ny falsk dokumentasjon. Dette svekker tilliten til tiltaltes dømmekraft og moral. Tiltalte har ikke forklart seg om motivet for sine handlinger, men retten er overbevist om at tiltalte hadde til hensikt å benytte legeautorisasjonen i sin trenervirksomhet. Retten viser i den forbindelse til tiltaltes egen forklaring om hans virksomhet på Magnat Senter med testing av astmamedisin på idrettsutøvere og det faktum at han tok ut en mengde reseptbelagt medisin fra apotek på Fagernes.

De straffbare handlinger han nå dømmes for, har dermed direkte tilknytning til tiltaltes trenervirksomhet.

Retten har ved sin vurdering av om tiltalte er uskikket som trener og kan misbruke sin treneraktivitet, også lagt en viss vekt på at tiltalte tidligere har vært i søkelyset for å ha satt injeksjoner med jern på Marius Bakken og Susanne Wigum. Wigum forklarte for retten at tiltalte satte ca. 12-15 jernsprøyter på henne og at dette medførte at hun ble jernforgiftet.

Tiltalte har i løpet av hovedforhandlingen ikke vist noen form for innsikt i de problematiske sidene ved hans virksomhet. Tvert imot fastholder han at han har den nødvendige kompetanse og innsikt til å foreta injeksjoner og medisinerer av idrettsutøvere. Retten finner det foruroligende at tiltalte, etter det bråket som oppstod i forbindelse med jerninjeksjonene, fortsetter å sette injeksjoner og medisinerer idrettsutøvere uten at dette er avklart med en lege. Det er i tillegg ytterst foruroligende at tiltalte driver med testing av astmamedisin. Retten viser her til professor Lars Engebretsens forklaring om at dette er det spesialister som skal gjennomføre.

Tiltalte er opptatt av at han er en meget god trener. Det kan godt være at han er. Det faktum at han ikke tar selvkritikk for sine metoder, herunder både jernsprøytesaken og virksomheten på Magnat, har likevel gjort retten overbevist om at tiltalte vil misbruke sin posisjon som trener, dersom han får lov til å være trener i fremtiden. Dette gjelder uavhengig av om det er snakk om toppidrettsutøvere, unge talenter, eller andre idrettsutøvere.

Retten har også merket seg at det ble funnet en ampulle med veksthormon hjemme hos tiltalte, som tiltalte har innført fra Litauen. Isolert sett er ikke funnet av denne ampullen så alvorlig, men sett i sammenheng med sakens øvrige faktum, er det bekymringsfullt at tiltalte også var i besittelse av veksthormon.

Retten finner etter dette at tiltaltes straffbare handlinger, kombinert med sakens øvrige faktum, viser at tiltalte er uskikket til å være trener og vil misbruke sin stilling som trener

dersom han får sjansen til det. Allmenne hensyn og hensynet til idrettsutøverne tilsier at han må fradømmes retten til å være trener for idrettsutøvere, uavhengig av idrettsutøverens alder, nivå og tilknytning til organisert idrett.

De forhold som retten har vist til over som begrunner hvorfor tiltalte må fradømmes retten til å være trener, er så graverende at retten finner at det foreligger særlig grunn til å fradømme tiltalte retten til å være trener for alltid. Retten viser spesielt til at tiltalte ikke har noen innsikt i de problematiske sidene ved å utgi seg som lege og administrere reseptbelagt medisin på idrettsutøvere.

En fradømmelse av retten for tiltalte til å være trener for alltid, vil ikke frata tiltalte hans yrke. Retten viser til at tiltalte, etter sin egen forklaring, er trener på hobbybasis.

Etter dette fradømmes tiltalte retten til å være trener for idrettsutøvere for alltid.

5. Saksomkostninger

Aktor har nedlagt påstand om at tiltalte dømmes til å dekke omkostningene med saken etter rettens skjønn. Etter straffeprosesslovens § 436 skal den som blir dømt i en straffesak som hovedregel erstatte staten nødvendige omkostninger med saken. Retten kan ikke se at det er grunnlag for å fravike hovedregelen. Tiltalte har jobb som konsulent og må antas å kunne dekke sakens omkostninger.

Retten fastsetter omkostningene til kr. 15 000.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING:

1. Frank Evertsen, f. 06.08.1966 dømmes for overtredelse av straffeloven av 1902 § 166 og § 182 til en straff av fengsel i 75 –syttifem- dager.

Fullbyrding av 30 –tretti- dager av straffen utsettes med en prøvetid på to år jf. straffeloven 2005 § 34.

2. Frank Evertsen, f. 06.08.1966 fradømmes i medhold av straffeloven 2005 § 56 jfr. § 58 for alltid retten til å være trener for idrettsutøvere.
3. Frank Evertsen, f. 06.08.1966 dømmes til å betale sakens omkostninger med kr. 15 000 –femtemtusen- innen 2 – to- uker fra dommens forkynnelse.

Dommen postforkynnes for domfelte av retten. Mottakskvittering vil bli ettersendt til aktor i saken. Dersom mottakskvittering ikke er innsendt retten innen en uke etter angitt forkynningstidspunkt, vil dommen bli sendt politiet ved aktor for forkynning ved stevnevitne. Vedlagt dommen følger ”Rettledning til domfelte”, opplysning om når dommen anses forkynt og opplysning om ankefrist.

Retten hevet

Heidi Heggdal

Sigve Malmo

Aud Inger Haugland